

WIE

VAN

DEERTIEN-HONDERD-
EN-TWEE

herwerkte versie van het gelijknamig

toneelstuk van 1985

© Eddy Bruyninckx

Wie van dertienhonderdentwee

Een spel gebaseerd op de tv.-serie

‘ Wie van de drie ‘

Speciaal geschreven om opgevoerd
te worden bij een Guldensporenviering

door

© **Ed Bruyninckx**

PERSONAGES:

7 mannen — eventueel 6 mannen

2 vrouwen — eventueel 3 vrouwen *

* het skelet kan eventueel ‘gespeeld’ worden door een vrouw

Stem (man of vrouw) die ook kan fungeren als host(es) voor het opbrengen van de attributen.

- Pieter de Coninck (**PdC**) spelleider
- Hendrik Conscience: (**HC**) panellid
- Nele: (**N**) panellid
- Goede Liekens: (**GL**) panellid
- Pieter Aspe: (**PA**) pannellid

- Drie personen die alle drie beweren Jan Borluut te zijn. De spelleider noemt hen:
meneer **één**
meneer **twee**
meneer **drie**

- Een stem * zie hoger

- Het skelet

Het doek is nog dicht.

Stem: Dit is een aflevering van ons bekend vragenspel

‘Wie van dertienhonderdentwee’

De spelleider is zoals steeds Pieter de Coninck

Doek open.

Pieter de Coninck zit links op het toneel.

Rechts zitten de vier panelleden.

In het midden (op een verhoog) drie lege stoelen

PdC: Goede avond dames en heren. Van harte welkom bij deze nieuwe aflevering van ‘Wie van dertienhonderdentwee’

Ik stel u graag voor aan het panel van vanavond, in de eerste plaats:

Hendrik Conscience, schrijver. We mogen wel zeggen dat hij de man is die zijn volk leerde lezen.

daarnaast

Goedele Liekens, ongetwijfeld de vrouw die Vlaanderen en omliggende landen leerde wat seks is, zij leerde ons ...seksen.

vervolgens

Pieter Aspe: schrijver die Pieter Van In tot leven bracht en ons leerde om Duvel te drinken .

en tenslotte

Onze speciale gaste Nele. De vriendin van Tijn Uilenspiegel, de vrouw die Vlaanderen leerde wat echte liefde is... de vrouw die ons leerde om Vlaanderen te beminnen.

Zo, het panel is voorgesteld, de spelregels zijn gekend en er zijn weer, zoals steeds, vijfhonderd gulden sporen te verdienen én te verdelen onder de drie kandidaten die zich nu aan u voorstellen:

De drie kandidaten staan achteraan, in het midden van het toneel – lichten worden gedoofd

spot op nummer **één:** Mijn naam is Jan Borluut – spot uit

spot op nummer **twee:** Mijn naam is Jan Borluut – spot uit

spot op nummer **drie:** Mijn naam is Jan Borluut – spot uit

Lichten aan. De kandidaten gaan naar hun plaatsen, ondertussen:

PdC: Mijn naam is Jan Borluut, ik ben Gents patriciër. Ik werd aan het einde van de dertiende eeuw eerst uit mijn vaderstad en later ook uit Vlaanderen verbannen. In juli dertienhonderdentwee trok ik met mijn aanhangers en Gentse bannelingen naar Kortrijk en deelde er in de Guldensporenslag rake klappen uit. Dit alles was getekend: Jan Borluut.

Zo, de heren zijn gezeten; ik zou zeggen: sla er maar op los !

Hendrik...

HC: Meneer één, ik heb begrepen dat u verbannen werd. Kunt u ons het waarom even vertellen ?

Eén: Wel, het was in de zomer van 1298. Nog zo een ouderwetse zomer. Ik was een pint gaan drinken in de kroeg van Artois...

PdC: Meneer één, mag ik u vriendelijk verzoeken om geen reclame te maken ?!

Eén: Oh neemt u me niet kwalijk, maar het is helemaal géén reclame hoor ! Het zit namelijk zo: graaf Robert d'Artois had toentertijd in Gent – teneinde ook een cent te kunnen bijverdienen – een kroeg geopend met de belachelijke naam 'Au coque d'or '. Wij kregen die naam niet over onze lippen en spraken gemeenzaam over 'De kroeg van Artois '

HC: Als het een kroeg was van Robert d'Artois, die toch een aartsvijand was, waarom ging u er dan uw lieve centen verteren, meneer twee.

Twee: Ik heb daar nooit één cent betaald !

HC: Is dat zo meneer drie ?

Drie: Betalen ? Neen hoor, mij niet gezien.

HC: Meneer één ...

Eén: Ik heb die Franse snoeshaan nooit één cent gegund, ik liet het altijd op de spiegel schrijven en...

HC: Dank u, dank u ! Meneer vertel ons eens wat er die bewuste dag in 1298 verder is gebeurd .

Twee: Wel, ik dronk daar mijnen tripel toen een andere patriciër die blijkbaar goed bevriend was met het Franse gespuis me zodanig op de zenuwen begon te werken met zijne ‘parlé de chichi’ dat ik hem mijn tripeltje in zijn gezicht lazerede. De sukkel die maar gewoon was van ‘een dubbele’ te drinken tuimelde van zijn barkruk op de grond en ...

HC: En toen meneer drie ?

Drie: Ja, toen bleek dat hij dood was ! Het moet gezegd: straf bier hadden ze daar wel. Ik werd beschuldigd van manslag en uit de stad verbannen.

HC: Maar waarom werd u dan uit Vlaanderen verbannen ? Meneer twee ...

Twee: Omdat ik tijdens mijn verbanning uit Gent...

HC: Gaat u verder meneer één ...

Eén: Tijdens mijn verbanning uit Gent oefende ik voor het wereldkampioenschap van Vlaanderen in het ‘riekwerpen’. Loopt er toch heel toevallig een Fransman in de baan van mijn viertand met als gevolg...

HC: Ja met welk gevolg, meneer drie ?

Drie: Met het gevolg dat het Franse heerschap zo dood bleef als een pier en ik uit Vlaanderen werd verbannen.

HC: Is het ...

KLOKKE ROELAND LUIDT

PdC: Dank u Hendrik maar uw tijd zit er op. Uw beurt Goedele.

GL: Wat mij altijd al sterk geïnteresseerd heeft, meneer één, is de getalsterkte van het Franse ridderleger. Kunt u ons daar iets meer over vertellen ?

Eén: Volgens de telling van de federale politie zouden er tweeduizend gepantserde ruiters- allemaal edelen -, vijfduizend man voetvolk en duizend boogschutters geweest zijn. De cijfers ons door de Leliaards verstrekt, lagen in dezelfde lijn.

Gl: En het Vlaamse leger, meneer twee ?

Twee: Bij zeventuizendnegenhonderdenvier ben ik de tel kwijtgeraakt.

GL: Laat ons dus zeggen achtduizend man. Hoe verklaart u dan dat een veel beter uitgerust leger van praktisch uitsluitend ridders zo in de pan kon worden gehakt ? Meneer één.

Eén: Wel, je zou het kunnen vergelijken met de sport. In 1302 speelde club Brugge bij pozen heel slecht en toch werden zij kampioen van Vlaanderen in het bikkelen ...dit alleen maar omdat zij erg gemotiveerd waren gedurende het hele seizoen. Zo was het ook met de slag op elf juli ! Wij waren er ons van bewust dat we die dag iets moesten forceren. We wilden tot het uiterste gaan en ... het is ons gelukt !

GL: Meneer twee, wat zegt u de naam Jan van Renesse ?

Twee: De enige Jan die ik ken dat is Jan Mulder, die schreef zo van die leuke columns in de krant ...maar Jan Van Renesse ...neen

GL: Meneer één ?...

Eén: Speelde die niet bij Club Brugge ?

GL: Neen, neen ! En u meneer drie ?

Drie: Jan Van Renesse was een Zeeuws edelman die aan het hoofd stond van de hele elf juli operatie.

GL: Juist meneer drie. Kunt u mij dan ook vertellen wie aan het hoofd stond van de Bruggelingen ?

Drie: ???

GL: Meneer één ?

Eén: U bedoelt dus wie de kapitein was van Club Brugge ?

GL: Laat Club Brugge er nu buiten. Weet u het meneer twee ?

Twee: Het was Willem Van Gullik, de kleinzoon van de Vlaamse graaf die aan het hoofd stond van het Brugse leger.

GL: Uitstekend meneer; En nu een vraag over u zelf, meneer Borluut. U stond dus aan het hoofd van een leger ...

Twee: Ja een leger Gentenaren.

GL: Dank u meneer, maar ik zou van u, meneer drie, willen weten wie er samen met u het bevel voerde over die Gentenaren.

Drie: Dat was Gwijde van Namen.

GL: Juist maar wie was die Gwijde, meneer twee ?

Twee: Hij was de zoon van de Vlaamse graaf, de vader van Willem van Gullik dus.

GL: Raar toch...Het ene moment kan géén van de drie een zinnig antwoord geven en even later zijn hun antwoorden perfect. Meneer ..

KLOKKE ROELAND LUIDT

PdC: Gered door Klokke Roeland. Dank u Goedele. Aan u nu Pieter om de kandidaten even onder uw ‘misdad schrijvende pen’ te nemen.

PA. Ik voel me eigenlijk een beetje beschaamd. Ik heb Pieter Van In al zovele misdaden laten oplossen maar hij heeft nog nooit in 1302 gefigureerd. Ik moet daar dringend iets aan doen.

Hij begint verwoed te schrijven.

PdC: Meneer Aspe, vergeet niet dat u vragen moet stellen. Denk aan uw tijd !

PA: Ach ja, dat is waar. Meneer één...welke was de aanleiding tot de Slag der Gulden Sporen ?

Eén: We waren de Franse druk beu en ...

PA: Ik zou graag de echte aanleiding kennen, meneer drie ?

Drie: Dat waren de Brugse metten van 18 mei 1302.

PA: Ja juist en waar komt de naam 'Brugse metten' vandaan, meneer twee ?

Twee: Op die bewust 18de mei was het juist marktdag in Brugge en zoals u wel weet is 'markt' in het oud Brugs dialect 'mette'. Omdat de opstand juist samenviel met 'de mette' sprak men overal van 'de Brugse mette '

PA: Ik vind het een schitterend verhaal. Ik vrees echter voor de echtheid er van...volgens mijn papiertje zijn metten de gebeden die kloosterlingen bidden bij zonsopgang. Meneer één, een gekend Florentijns kroniekschrijver heft over de Slag der Gulden Sporen uitvoerig bericht. Kent u zijn naam ?

Eén: Ik lees geen kranten !

PA: Meneer drie ?

Drie: Ik geloof dat het Vilani was.

PA: Klopt dat meneer twee ?

Twee: Ja, die was het !

PA: En weet u ook wat hij schreef ?

Twee: Hij schreef dat zeven dagen na de slag Paus Bonifacius midden in de nacht opstond om...

PA: Waarom stond hij op, meneer één ?

Eén: Waarom staat men nu 's nachts op... dat is een belachelijke vraag eh ...

PA: Weet u het meneer één ?

Eén: Hij stond op om het relaas van deze slag te horen uit de mond van kapelaan Michel de Cloketes, de vertegenwoordiger van de graaf van Vlaanderen te Rome.

PA: Dat is precies wat op mijn papiertje staat. Meneer één kent u de strijdkreet waarmee de Fransen ten aanval stormden ?

Eén: Ze riepen: "Noël ... Noël ".

PA: Eigenaardige kreet vind ik dat ! En wat riepen de Vlamingen, meneer twee ?

Twee: " Vlaanderen de leeuw! Wat Wals is vals is, sla 't al dood ! ".

PA: Ja, wat een strijdkreet ...Ik zie in mijn volgende roman commissaris Van In al tegen de misdaad strijden op de Groeninghekouter terwijl hij roept:

" Vlaanderen de leeuw ...Pils is vals ...Duvel ...Duvel "

Fantastisch, fantastisch !

KLOKKE ROELAND LUIDT

PdC: Ik denk dat Pieter Aspe hier inspiratie opdoet voor een dozijn boeken. Dank u wel Pieter en dan is nu het woord aan onze lieftallige Nele.

N: Heren, ik zou jullie aan een kleine proef willen onderwerpen. Ieder van u krijgt zo dadelijk twee glazen, gemerkt met A en B. In één glas zit het bloed van een doodgewone sterveling, in het andere zit Frans bloed. Ik vraag u om van beide glazen te proeven en mij dan uw antwoord te geven.

Er worden zes glazen wijn opgebracht. Elke kandidaat krijgt twee glazen (een A en een B glas)

Eén proeft: het is B

Twee proeft: het is B

Drie proeft niet, hij ruikt: B

N: Meneer drie u heeft niet geproefd en toch zegt u , héél terecht trouwens, dat glas B het Franse bloed is. Was het een gok of ...

Drie: Mevrouw Uilenspiegel, het was géén gok ! Door het bloed heen rook ik de knoflook en de typische geur van die goedkope wijn uit de Wereldwinkel !

N: Aha...dank u wel meneer drie. Meneer twee, wat zijn blijden ?

Twee: Dat zijn Vlamingen die Walen perfect Vlaams horen spreken.

N: Dat zou best kunnen maar volgens mijn spiekbriefje zijn het schilden. Meneer één, kent u beukeleers ?

Eén: Zijn dat niet van die lust opwekkende koekjes die Goedele altijd meebracht toen ze in Nederland haar seks programma ging presenteren?

GL: Ik protesteer ! Ik heb wel een seks programma in Nederland gehad maar ik heb nooit van die lustopwekkende koekjes meegenomen. Ik nam alleen maar af en toe wat chocolade mee naar huis omdat het goed is voor het libido en ...

PdC: Rustig maar , rustig. De laatste loodjes wegen kennelijk het zwaarst...Ga verder Nele en denk aan je tijd !

N: Dank je wel Pieter. Meneer drie welk liedje stond er rond 1300 maandenlang nummer één in de hitparade.

Drie: Op welke hitparade bedoelt u ? Op “Toppers voor schrobbers” of op “De Vlaamse top tien” ?.

N: Was er dan enig verschil in de nummers één ?

Drie: Jaja. Bij de ‘Toppers voor schrobbers’ was het “Het lied der Klauwaerts” en in de ‘Vlaamse top tien’ stond “Ziet gij de zwarte leeuw niet rijzen”.

N: Meneer drie, uw kennis is verbazingwekkend maar ik moet er u toch op wijzen dat beide liedjes hetzelfde zijn ...alleen was het “Ziet gij de zwarte leeuw niet rijzen” de versie van Willy Sommers.

KLOKKE ROELAND LUIDT

PdC: Zo de strijd is bijna gestreden. Mag ik de dames en de heren van het panel verzoeken de bordjes op de knieën te nemen en dan ..nu ...het nummer bekend te maken.

Hugo Conscience toont 3

Goedele Liekens toont 3

Pieter Aspe toont 2

Nele toont 3

PdC: Dat is driemaal drie en eenmaal twee.

Pieter, jij gokt als enige op nummer twee. Waarom ?

PA: Ik weet zeker dat hij het is ...De manier waarop hij die kroeggeschiedenis vertelde ...’s jonge ’s jonge ...dat komt in mijn boek ! En dan ...toen hij dat bloed proefde toen zag ik in zijn ogen dat wilde verlangen van ..”Waar ben je snoodaard ...ik kan je bloed wel drinken “ Zo ga ik Van In beschrijven als hij een Duvel drinkt ...zeker weten !!!

PdC: Goedele waarom nummer drie ?

GL: Ik heb eigenlijk geen motivatie maar mijn omgang met seksueel geobsedeerden de laatste tijd, heeft me zoveel mensenkennis bijgebracht dat het niet anders dan drie kan zijn .

PdC: Tja, wie weet ? Hendrik welke machten deden jou nummer drie kiezen ?

HC: Ze weten er alle drie ontzettend veel van af en ...ik ben, eerlijk gezegd gewoon op hun uiterlijk af gegaan.

PdC: En jij Nele, heb jij je ook door hun uiterlijk laten verleiden ?

N: Neen hoor, helemaal niet. Voor mij was het de bloedproef die doorslag gevend was...zeg nu zelf ...iemand die ruikt dat bloed Frans is ...die is het voor mij !

PdC: Zo dames en heren de sporen, ik bedoel de teerlingen , zijn geworpen...hebben de panelleden vanavond hun sporen verdiend ? Hier komt het antwoord !!!

Wil de echte Jan Borluut nu opstaan.

Uit een kist die al die tijd op het podium heeft gestaan (verborgen voor de zaal) komt een geraamte recht.

STEM: Dit is de enige echte Jan Borluut of beter gezegd: wat er nog van overblijft. Hij onderscheidde zich op elf juli 1302 in de Slag der Gulden Sporen. Later werd hij door één van zijn tegenstrevers vermoord.

PdC: Ik moet toegeven beste panelleden dat wij jullie vanavond zwaar hebben laten ploeteren maar ons opzet is geslaagd ...jullie zijn er alle vier netjes in getuimeld.

Meneer één, welke is uw naam en uw beroep ?

Eén: Ik ben Jan Breydel en ik ben wortsenfabrikant ;

PdC: Meneer twee ?

Twee: Ik heet Nicolaas Zannekin en ik ben volksmenner.

PdC: En tenslotte meneer drie, waar drie van onze panelleden op gegokt hebben ..welke is uw naam en uw beroep ?

Drie: Mijn naam én mijn beroep zijn hetzelfde... Vlaming !!! En ik zou van de gelegenheid gebruik willen maken om nog enkele woordjes te zeggen.

De Slag der Gulden Sporen betekende een hele ommekeer: de ambachten triomfeerden in alle Vlaamse en Brabantse steden en democratische besturen namen de macht in handen.

Door de Slag der Gulden Sporen werd de zelfstandigheid van Vlaanderen gered en de Franse annexatiepolitiek gestuit.

Hierdoor werden de andere vorstendommen: Brabant, Henegouwen en Holland beschermd tegen de Franse invloed en gevrijwaard voor een mogelijke inlijving bij Frankrijk.

PdC: Dank u, Vlaming !

Ik geloof dat eenieders gevoelens vertolk wanneer ik, tot slot zeg dat wij vandaag weer, meer dan ooit, de Slag der Gulden Sporen indachtig moeten zijn...dat wij ons misschien de vraag moeten stellen of wij geen nieuwe Guldensporenslag nodig hebben om iedereen duidelijk te maken dat, al wie Vlaanderen wil kelderen, dat al wie de leeuw wil temmen, zal stuiten op ons verzet !

De Vlaamse leeuw weerklinkt...

Samenzang !

DOEK